

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Μνημεία πολιτισμού ή εξιλαστήρια θύματα;

Το συγκεκριμένο άρθρο αναρτήθηκε από την αρθρογράφο Άννα Artatouille, στην ιστοσελίδα <http://www.artcoremagazine.gr>, στις 08. 04. 2015 και ανακτήθηκε στις 24. 3. 2019.

Στις 19 Φεβρουαρίου στο στάδιο Olimpico της Ρώμης πραγματοποιήθηκε ο αγώνας ανάμεσα στη Ρόμα με την Ολλανδική Φέγιενορντ. Ένας αγώνας σχετικά ουδέτερης σημασίας, αφού δεν επρόκειτο για κάποιον τελικό, αλλά μόνο για τον πρώτο γύρο πρόκρισης μιας από τις δύο ομάδες για το Europa League. Ωστόσο, οι οπαδοί της ολλανδικής ομάδας θέλησαν να εκφράσουν την οργή τους, πριν ακόμα την έναρξη του αγώνα, καταστρέφοντας μνημεία στο ιστορικό κέντρο της αιώνιας πόλης, όπως το συντριβάνι Μπερνίνι.

Μια εβδομάδα αργότερα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας κατακλύζονταν από βίντεο, όπου μέλη του ISIS στην περιοχή Νιμρούντ του Ιράκ, εφοδιασμένα με πριόνια και βαριοπούλες, καταστρέφουν αγάλματα και ολόκληρα μνημεία προβάλλοντας ως επιχείρημα –για μία ακόμα φορά– τον φόβο για την επικράτηση της εικονολατρίας μέσα από προπαγανδιστικά τέχνηρα.¹

Και στις δύο περιπτώσεις, το μέγεθος της οργής των βανδαλιστών² στρέφεται εναντίον της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Από τη μια, φανατισμένοι οπαδοί μιας ποδοσφαιρικής ομάδας και από την άλλη, φανατισμένοι οπαδοί μιας θρησκείας. Κοινός παρανομαστής ο φανατισμός; Όχι μόνο.

Η εκδήλωση του φανατισμού και των δύο μέσων της βίαιης λεηλασίας αρχαιοτήτων είναι αυτό που ενώνει τις δύο φαινομενικά διαφορετικές περιπτώσεις.

¹Τέχνηρα= αντικείμενα κατασκευασμένα από τον άνθρωπο, προϊόντα του τεχνικού πολιτισμού

²Βανδαλιστές= αυτοί που καταστρέφουν ολικά ή μερικά έργα τέχνης και πολιτισμού

Το αποτέλεσμα, ωστόσο, παραμένει το ίδιο. Τέχνηρα χρονολογημένα από το 5.000 π.Χ., αντικείμενα ανεκτίμητης αξίας, ξηλώθηκαν, συλήθηκαν³ και εν τέλει αλλοιώθηκαν.

Στην πρώτη περίπτωση της Ρώμης, οι δυτικοευρωπαίοι οπαδοί παρασυρμένοι περισσότερο από τη μέθη παρά από τον αγώνα -ο οποίος άλλωστε έληξε με ισοπαλία, ένα ευνοϊκό αποτέλεσμα για την ολλανδική ομάδα- ξεχύθηκαν στο κέντρο της πόλης και λεηλάτησαν μνημεία που βρίσκονται σε ανοιχτό χώρο, αφύλαχτα, μιας που εδώ και αιώνες δεν απειλήθηκαν από τους περαστικούς. Ο Eric Gudde, διευθύνων σύμβουλος της Φέγιενορντ, σε δηλώσεις του μετά την επιστροφή του, διαχώρισε τη θέση της ομάδας, αλλά και των οπαδών που παραβρέθηκαν στον αγώνα και καταδίκασε τις ενέργειες μιας μερίδας φανατισμένων, οι οποίοι ντρόπιασαν, όπως ο ίδιος αναφέρει, τους εαυτούς τους και την ομάδα.

Στη δεύτερη περίπτωση, η Ουνέσκο, η Ένωση Μουσείων και οργανισμοί από όλο τον κόσμο καταδίκασαν την ενέργεια της ISIS και συσπειρώθηκαν ζητώντας να αποδοθούν ευθύνες, όχι μόνο στους ίδιους τους εγκληματίες, αλλά και σε οποιονδήποτε φορέα είναι υπεύθυνος για αυτήν τη λεηλασία.

Ενώ κατακριτέα είναι φυσικά η κακή συμπεριφορά και των δύο παραδειγμάτων, εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι, μολονότι η περίπτωση των μνημείων του Ιράκ προκάλεσε το παγκόσμιο ενδιαφέρον, προβλήθηκε πολύ και κινητοποίησε τους αρμόδιους φορείς, η περίπτωση των «χούλιγκανς» προβλήθηκε μόνο στα εγχώρια μέσα των δύο αναφερόμενων χωρών, με αποτέλεσμα η μόνη υπεύθυνη δήλωση να προέρχεται από τον διευθύνοντα σύμβουλο της ολλανδικής ομάδας. Κανένας επίσημος φορέας δεν έκανε κάποιου είδους ανακοίνωση και κανένας δεν κατηγόρησε για φανατισμό εκτός χωρικών ορίων τους φιλάθλους.

Χωρίζεται, λοιπόν, η λεηλασία σε κατηγορίες; Έχει σημασία ποιος είναι αυτός που καταστρέφει μνημεία πολιτισμικής κληρονομιάς ή πώς αντικείμενα που επιβίωσαν μέσα στον χρόνο θυσιάζονται τώρα στον βωμό οποιουδήποτε είδους φανατισμού;

³Συλήθηκαν= άρπαξαν αντικείμενα από τάφους, ναούς ή αρχαιολογικούς χώρους

Το συμπέρασμα που θα έπρεπε να εξαχθεί από όλα αυτά είναι ότι οι αρχαιότητες και τα μνημεία, ανεξαιρέτως πολιτισμού, ανά πάσα στιγμή είναι εκτεθειμένα στον φανατισμό. Γίνονται στόχοι, με το ατυχές αποτέλεσμα να λεηλατούνται από ανθρώπινα χέρια που δεν μπορούν να διαχωρίσουν την ιστορία και την τέχνη από οποιαδήποτε πηγή φανατισμού.

A3. Στο πλαίσιο της Πανελλήνιας Ημέρας Αθλητισμού, ο Σύλλογος Κηδεμόνων του σχολείου σου διοργανώνει Ημερίδα για την αξία του αθλητισμού. Αποφασίζεις να εκφωνήσεις ομιλία 200-250 λέξεων, στην οποία παρουσιάζεις τις βασικότερες συνέπειες της αθλητικής βίας. Στη συνέχεια, να αναφέρεις την αξία που έχει για εσένα προσωπικά ο αθλητισμός και να προτρέψεις, με επιχειρήματα, τους συμμαθητές σου να στραφούν στον αθλητισμό.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ (1925-2005)

[Σελίδες από την ποδοσφαιρική αυτοβιογραφία μου]

Στις 28 Οκτωβρίου 1984 δημοσιεύτηκε ένα κείμενο-ωδή στη μεγάλη ομάδα του Άγιαξ, που επηρέασε όσο ελάχιστες την εξέλιξη του ποδοσφαίρου. Ο τίτλος του είναι «Άγιαξ, για πάντα Άγιαξ». Το κείμενο υπέγραφε κάποιος Α. Καμής, ψευδώνυμο που αρκετά χρόνια μετά αποδείχτηκε ότι ανήκε στον ποιητή Μανόλη Αναγνωστάκη, που ήταν απ' τους μεγαλύτερους ποδοσφαιρόφιλους του λογοτεχνικού χώρου. Πρόκειται για διασκευή του αρχικού κειμένου.

Υπάρχουν άνθρωποι μ' έναν και μοναδικό έρωτα στη ζωή τους. Έχουν γνωρίσει πολλές γυναίκες, τις αγάπησαν, η γυναίκα δεν έπαψε ποτέ να τους συγκινεί, αλλά κάποτε γνώρισαν τον μεγάλο, τον μοναδικό έρωτα – ύστερα, όλες οι άλλες τους φαίνονται... απλές οδοντόκρεμες.

«Όμορφη 'σαι και καλή 'σαι, μα Πεντάμορφη δεν είσαι...»

Γιατί η σύγκριση γίνεται με την Πεντάμορφη, τη Μοναδική!

Φίλοι του ποδοσφαίρου, όσοι τρέχετε ακόμα κάθε Κυριακή στα γήπεδα ή καθισμένοι στην αναπαυτική σας πολυθρόνα μπουχτίσατε να βλέπετε στη μικρή οθόνη τα διεθνή «μεγαθήρια», που γνωρίσαμε τον τελευταίο καιρό – βάλτε μια στιγμή το χέρι στην καρδιά, όσοι έχετε ξεπεράσει το φράγμα του φανατισμένου και τυφλού οπαδού ή του άκριτου φιλοθεάμονα και αναρωτηθείτε: μα είναι ποδόσφαιρο αυτό που βλέπω; Καλές ομάδες, δε λέω, μαχητικοί οι Βέλγοι, σταθερή η Λίβερπουλ, τεχνίτρα η Γιουβέντους, σκληροτράχηλη η Μπάγερν – αλλά, αλλά, αλλά, ποιο το διαφορετικό;

Γιατί αυτές οι αναπόφευκτες συγκρίσεις; Γιατί αυτή η αίσθηση μιας μονοτονίας, μιας επανάληψης, κάθε φορά που βλέπουμε έναν πολυδιαφημισμένο αγώνα με τις επίχρυσες βεντέτες; Γιατί αυτή η πικρή γεύση της στασιμότητας, της έλλειψης του πρωτόγνωρου, η αυθόρμητη αντίδραση: «πάμε να φύγουμε, σε αυτό το σημείο είχαμε έρθει και στο προηγούμενο έργο»;

Γιατί, φίλοι, που ζήσαμε και γεράσαμε στα γήπεδα, ψάχνοντας όχι μόνο τη νίκη, όχι μόνο τους πανηγυρισμούς, όχι μόνο τη δύναμη, την τεχνική ή τον εντυπωσιασμό, αλλά πάντα το κάτι άλλο, την πνοή που μεταβάλλει ένα «ομαδικό παιχνίδι» σε έργο τέχνης, ανεπανάληπτο, όπως όλα τα γνήσια έργα τέχνης – γιατί, φίλοι, το βρήκαμε κάποτε αυτό το όνειρο και τώρα μας καταδιώκει και θέλουμε να το ξαναζήσουμε και δε γίνεται να το ξαναζήσουμε.

«Χορταίνουμε» μπάλα τώρα κάθε Κυριακή και Τετάρτες. Συγκινούμαστε, ενθουσιαζόμαστε πάλι, παρασυρόμαστε πού και πού, θαυμάζουμε τους καινούργιους γκολτζίδες. Αλλά η υπέροχη γοητεία πια δεν υπάρχει. Την πήραν μαζί τους κι έφυγε, όπως φεύγουν όλα τα μοναδικά και ανεπανάληπτα,. Τώρα βασιλεύει η δυναστεία των συστημάτων, τα γκολ που μετρούν εντός και εκτός, οι υπολογισμοί και τα τεφτέρια.

Θα μας ξαναθυμίσει, άραγε, κάποιος καμιά φορά πως το ποδόσφαιρο δεν είναι πια απλώς τεχνική, δεν είναι πια απλώς δύναμη, δεν είναι άθροισμα από βεντέτες;

Θα μας θυμίσει πάλι κανείς την έμπνευση, τη γοητεία του απρόοπτου, τον αυθορμητισμό που γίνεται σοφία και τη σοφία που φαντάζει σαν αυθορμητισμός, το ότι το ποδόσφαιρο μπορεί να είναι το πιο μοντέρνο χορογραφικό έργο Τέχνης, όπως μας απέδειξαν και μας το δίδαξαν οι ποδοσφαιριστές της δεκαετίας του 70;

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο θέματα που σου δίνονται. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ποια συναισθήματα τρέφει και ποιες σκέψεις φαίνεται να έχει ο συγγραφέας για το ποδόσφαιρο, όπως γίνεται φανερό από την ανάγνωση του κειμένου;

ή

2. Στο προσωπικό σου ημερολόγιο καταγράφεις την πρώτη σου εμπειρία από την παρακολούθηση αγώνα (οποιοδήποτε αθλήματος) σε αθλητικό χώρο. Ποια συναισθήματα σου δημιουργήθηκαν;

Μονάδες 25